

სამონადირეო მეურნეობა

„ს.მ. ედემი“

მართვის გეგმა

2019 წელი

სამონადირეო მეურნეობის მართვის მიზნები, ამოცანები და განვითარების სტრატეგია

წარმოდგენილი პროექტის მიზანია მდგრადი ნადირობის პრინციპების დანერგვა.

გეგმა ითვალისწინებს სამეურნეო და რეკრიაციული გამოყენებისათვის განკუთვნილი მართვადი ეკოსისტემის ორგანიზაციასა და გაძღვლას.

სამონადირეო მეურნეობის განვითარების სტრატეგია გამიზნულია ტერიტორიის ბიო-ეკონომიკური პოტენციალის ეფექტური გამოყენებისათვის, რომლის ძირითად არსს წარმოადგენს სისტემური მიდგომის პრინციპი – სამონადირეო ბუნებათსარგებლობა განხორციელდეს ეკოსისტემის კომპონენტების თანაზომიერებისა და ურთიერთკავშირების შენარჩუნებითა და მდგრადი განვითარებით.

სამონადირეო მეურნეობის გაძღვლის ეკონომიკური პარამეტრები დაფუძნებულია სავარგულების გრძელვადიანი, სტაბილური ბიოლოგიური და სამეურნეო პროდუქტულობის უზრუნველყოფის პრინციპზე, რომლის ძირითადი მიზანია სტაბილური ყოველწლიური ფინანსური შემოსავლის მიღება.

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე გარეული ნადირ-ფრინველის სახეობრივი სიმდიდრისა და რიცხოვნობის მიხედვით განისაზღვრება შიდასამეურნეო სტრუქტურული ერთეულების პრიორიტეტი და აქედან გამომდინარე, მათი ფუნქციონირებისთვის საჭირო ბიოტექნიკური ღონისძიებების საჭირო მოცულობა და სახეობები.

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე გამოიყოფა სპეციალური სანადირო უბნები, რათა ერთ სახეობაზე ნადირობის პროცესმა მინიმალური უარყოფითი ზემოქმედება იქონიოს სხვა სახეობის ცხოველზე.

თვით ნადირობის პროცესს სამონადირეო მეურნეობაში აქვს დამატებითი ბიოტექნიკური, კერძოდ სელექციური ფუნქცია. ამ ღონისძიების მეშვეობით რეგულირდება ცხოველთა რიცხოვნობა, ასაკობრივი და სქესობრივი შეფარდება, ხდება ხელოვნური გადარჩევა ფიზიკური და მორფო-ფიზიოლოგიური ნიშან-თვისებების მიხედვით.

ჩვენი მიზანია სალიცენზიო ტერიტორია მაქსიმალურად გამოვიყენოთ გარეული ღორისა და შველის აღწარმოებისათვის.

ამისათვის პერიოდულად ტარდება მტაცებელთა რიცხოვნობის რეგულირება, ბიოტექნიკური ღონისძიებების მიზნობრივად წარმოება, საშენის ინტენსიურად გამოყენება.

ლიცენზიით განსაზღვრული ტერიტორიის ფიზიკურ-გეოგრაფიული დახასიათება

სამონადირეო მეურნეობისათვის გამოყოფილი ფართობი განთავსებულია ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტში - მდინარე ალაზნის ხეობაში. იკავებს ლაგოდეხის ჭიაურის 438 ჰა-ს. კერძოდ, მოიცავს ყვარელი-ლაგოდეხის სატყეო უბნის №5კვ - 76ჰა; №6კვ. - 23ჰა; №7კვ. - 103ჰა; №8კვ. - 112ჰა; №9 - 124ჰა კვარტლებს. მდებარეობს მდ. ალაზნის მარცხენა სანაპიროზე და მოიცავს: ალაზნის ჭალებს, აკაციის ხელოვნურ ნარგავებს და ჭალიდან დაშორებულ ტყის ნაკვეთებს, რომელთაც სასოფლო-სამეურნეო მინდვრები ესაზღვრება.

გეოგრაფიული მდებარეობა - სამონადირეო მეურნეობის საზღვრების წვეროების X და Y კოორდინატები, აღებული UTM კოორდინატთა სისტემაში:

ჩრდილოეთი: X 580917
Y 4624337

სამხრეთი: X 581465
Y 4620762

დასავლეთი: X 579768
Y 4622446

აღმოსავლეთი: X 581812
Y 4622239

სამონადირეო მეურნეობისათვის გამოყოფილი ტერიტორია მიეკუთვნება პალეოარქტიკული ქვემხარის გოლარქტიკის ხმელთაშუა ზღვის ზონას. გიპსომეტრული ნიშნულები არ აჭარბებენ ზღვის დონიდან 300 მეტრს.

მეურნეობის ტერიტორია მოქცეულია შემდეგ გეოგრაფიულ ორიენტირებს შორის: დასავლეთით სოფ. კოლაგის მიწები, ჩრდილოეთით - სოფ. ლელიანის მიწები, აღმოსავლეთით - მდ.

ინაბოტი და სამონადირეო მეურნეობა „ფაუნა“, სამხრეთით – სოფ. ბაკურციხის მიწები.

მანძილი სამონადირეო მეურნეობიდან თბილისამდე 135კმ-ია, უახლოეს დასახლებულ პუნქტამდე – 5კმ, ლაგოდესამდე –25 კმ.

მცენარეული საფარის დახასიათება

აღნიშნულ ჭაღის ტყეებს დაკავებული აქვთ მდ. ალაზნის ტერასები. მთავარი შემქმნელი სახეობებია: ხვალო, ოფი, ჭაღის მუხა-*Quercus pedunculiflora* (შეტანილია საქართველოს „წითელ ნუსხაში“), რცხილა, ვერხვი, ბრტყელი ტირიფი, ჩვეულებრივი სორგო, პასტუხოვის სურო, ღვედკეცი, ეკალიჭი, კატაბარდა, სვია, რუსული მაყვალი, აბნოზის აკაცია. ასევე განვითარებულია მეორადი წარმოშობის ტიპები: ჯაგრცხილიანი, რცხილნარ-მუხნარი, ბევრგან კი ძეძვნარი. ტყეთა არეში ხშირია ჭაღები ჭაღის მცენარეულობით. უნდა აღინიშნოს, რომ ალაზნის ჭაღებში შემორჩენილია მცირე რაოდენობით შვინდი, კუნელი, ზღმარტლი, თხილი და სხვა ბუჩქოვანი მცენარეები.

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორია წარმოადგენს ჭაღის შერეული ტყის კაბიტატს, სადაც ჭაღის მუხა (*Quercus pedunculiflora*) გაბატონებული ჯიშია, იგი შეტანილია საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ და ძირითადად გავრცელებულია მდინარე ალაზნის მიმდებარე ფართობებზე.

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე არსებული ტყის მცენარეულობის ნუსხა

ქართული სახელწოდება	ლათინური სახელწოდება
სვია	<i>Humulus lupulus</i>
რცხილა	<i>Carpinus caucasica</i>
ვერხვი	<i>Populus tremula</i>
ჭაღის მუხა	<i>Quercus pedunculiflora</i>
აბნოზის აკაცია	<i>Acacia melanotylon</i>
კატაბარდა	<i>Clematis vitalba</i>
ღვედკეცი	<i>Periploca graeca</i>
ეკალიჭი	<i>Smilax excelsa</i>

რუსული მაცვადი	Rubus fruticosus
ტყემალი	Prunus divaricata
ჯაგრცხილა	Carpinus orientalis
ჩვეულებრივი სორგო	Sorghum vulgare
პასტუხოვის სურო	Hedera pastuchowii
რტყელი ტირიფი	Salix pentandra
ჭალის ვერხვი, ხვალო	Populus hybrida
ოფი	Populus nigra

საქართველოს "წითელი წუსხით" დაცული მცენარეები

№ რიგზე	მცენარეთა დასახელება		მახასიათებლები		მოკლე დახასიათება	
	ქართული	ლათინური	რელიეფი	ქნღები	წიწვიანი	მარადწვ.
1	ჭალის მუხა	Quercus pedunculiflora		+		

სააშონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე ბინადრობენ ჭალის ტყისათვის დამახასიათებელი ტიპური გარეული ცხოველები

ძუძუმწოვრები

1	ვეროპული ზღარბი	<i>Erinaceus europaeus</i>
2	გარეული ღორი	<i>Sus scrofa</i>
3	ვეროპული კურდღელი	<i>Lepus europaeus</i>
4	ტყის კატა	<i>Felis silvestris</i>
5	ჩია ღამურა	<i>Pipistellus pipistellus</i>
6	ჯუჯა ღამურა	<i>Pipistellus pygmaeus</i>
8	ტყის თაგვი	<i>Apodemus sylvaticus</i>
9	მინდვრის თაგვი	<i>Apodemus agrarius</i>
10	საზოგადოებრივი მემინდვრია	<i>Microtus socialis</i>

11	ბუჩქნარის მემინდვრია	<i>Microtus majori</i>
12	ჩვეულებრივი მემინდვრია	<i>Microtus arvalis</i>
13	წყლის მემინდვრია	<i>Arvicola terrestris</i>
15	ტურა	<i>Canis aureus</i>
16	მელა	<i>Vulpes vulpes</i>
17	შველი	<i>Capreolus capreolus</i>
18	ენოტი	<i>Procyon lotor</i>

ფრინველები

1	გარეული იხვი	<i>Anas platyrhynchos</i>
2	გვიძინი	<i>Columba oenas</i>
3	ალკუნე	<i>Alcedo atthis</i>
5	ჩვეულებრივი კაკაჩა	<i>Buteo buteo</i>
6	მიმინო	<i>Accipiter nisus</i>
7	ქორი	<i>Accipiter gentilis</i>
9	ძერა	<i>Milvus migrans</i>
10	კატკატე	<i>Pica pica</i>
11	წყერი	<i>Coturnix coturnix</i>
12	ხოხობი	<i>Phasianus colchicus</i>
13	თეთრშუბლა ბატი	<i>Anser albifrons</i>
14	ტყის ქათამი	<i>Scalopax rusticola</i>
15	ქედანი	<i>Columba palumbus</i>
16	გუგული	<i>Cuculus canorus</i>
17	ზარნაშო	<i>Bubo bubo</i>
18	ტყის ბუ	<i>Strux aluco</i>
19	შავი კოდალა	<i>Driocopus martius</i>
20	მწვანე კოდალა	<i>Picus viridis</i>
21	დიდი ჭრელი კოდალა	<i>Dendrocopos major</i>
22	მცირე ჭრელი კოდალა	<i>Dendrocopos minor</i>
23	სირიული კოდალა	<i>Dendrocopos siriacus</i>
24	ჩიბუხა	<i>Gallinago gallinago</i>
25	კვირიონი	<i>Merops apiaster</i>
26	ოფოფი	<i>Upupa epops</i>
27	ყორანი	<i>Corvus corax</i>
28	ჩხიკვი	<i>Garrulus glandarius</i>

29	ჩხართვი	<i>Turdus viscivorus</i>
30	შაშვი	<i>Turdus merula</i>
31	ლაქო	<i>Lanius collurio</i>
32	ბელურა	<i>Passer montanus</i>
33	ტოროლა	<i>Galerida cristata</i>
34	დიდი წივწივა	<i>Parus major</i>
35	რუხი ბატი	<i>Anser anser</i>

რეპტილიები

1	გველხოკერა	<i>Pseudopus apodus</i>
2	ჩვეულებრივი ანკარა	<i>Natrix natrix</i>
3	წყლის ანკარა	<i>Natrix fesselola</i>
4	ჭაობის კუ	<i>Emus orbicularis</i>
5	კასპიური კუ	<i>Mauremys caspica</i>
6	გველბრუცა	<i>Typhlops vermicularis</i>
7	მარდი ხელიკი	<i>Lacerta agilis</i>
8	საშუალო ხელიკი	<i>Lacerta media</i>
9	ზოლებიანი ხელიკი	<i>Lacerta praticola</i>
10	წებგოსფერი მცურავი	<i>Coluber najadum</i>
11	ყვითელმუცელა მცურავი	<i>Coluber jugularis</i>

ამფიბიები

1	გომბეშო	<i>Bufo bufo</i>
2	ტბის ბაყაყი	<i>Rana ridibunda</i>
3	ჩვეულებრივი ვასაკა	<i>Hyla arborea</i>

თევზები

1	ხრამული	<i>Varicorhinus capoeta</i>
2	მტკვრის ნაფოტა	<i>Rutilus rutilus caspicus</i>
3	კავკასიური ქაშაპი	<i>Leuciscus cephalus</i>
4	მტკვრის წვერა	<i>Barbus lacerta cyri</i>
5	მტკვრის ციმორი	<i>Gobio persa</i>

6	კასპიის ვიმბა	<i>Vimba vimba</i>
7	ჭანარი	<i>Barbus capito</i>
8	მურწა	<i>Barbus mursa</i>
9	შამაია	<i>Cholcalburnus chalcoides</i>
10	მტკვრის თაღლითა	<i>Alburnus filippi</i>
11	ამიერკავკასიური კაპარჭინა	<i>Abramis brama orientalis</i>
13	კავკასიური ღორჯო	<i>Gobius cephalarges</i>
14	აღმოსავლური ფრიტა	<i>Alburnus bipunctatus</i>
15	კარჩხანა	<i>Carasius carasius</i>
16	კობრი	<i>Cyprius carpio</i>

**საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ ცხოველთა სახეობები
აღნიშნულ ტერიტორიაზე არ ფიქსირდება**

სანადირო ცხოველების საბინადრო პირობების შეფასება

№	სახეობის ქართული და ლათინური სახელწოდება	შესაფერისი საბინადრო სავარგულების ფართობების შემადგენ.	სულ ფართობი	სახეობის სტატუსი
1.	ხოხობი – <i>Phasianus colchicus</i>	აკაციებში, ბუჩქნარები	100	ნად. ობ.
2.	კურდღელი – <i>Lepus europaeus</i>	ბუჩქნარები, ვეღობები	120	ნად. ობ.
3.	ენოტი – <i>Procyon lotor</i>	მთელ ტერიტორიაზე	438	ნად. ობ.
4.	შველი – <i>Capreolus capreolus</i>	მუხნარ-ვერხენარებში	70	ნად. ობ.
5.	ტურა – <i>Canis aureus</i>	მთელ ტერიტორიაზე	438	ნად. ობ.
6.	მელა – <i>Vulpes vulpes</i>	მთელ ტერიტორიაზე	438	ნად. ობ.
7.	ტყის კატა – <i>Felis silvestris</i>	რცხილნარ-ვერხენარებში	125	ნად. ობ.
8.	გარ. ღორი – <i>Sus scrofa</i>	მუხნარებში	160	ნად. ობ.

სამონადირეო სავარგულების ტიპების ექსპლიკაცია

№	ჰაბიტატის ტიპი	ფართობი (ჰა)	%
1.	მუხნარები	160	36,5
2.	მუხნარ-ვერხენარები	70	16
3.	რცხილნარ-ვერხენარები	125	28,5

4.	აკაცია	43	9,8
5.	ბუჩქნარები	40	9,2
6.	სულ	438	100

სანადირო ცხოველების საბინადრო პირობების შეფასება

სამონადირო მუხრნობის ტერიტორიაზე გარეული ნადირ-ფრინველის სახეობრივი სიმდიდრე განპირობებულია მისი ადგილმდებარეობით და ძირითადადში წარმოდგენილია ჭალის ტყის ფაუნით.

გარეული ღორი – ბინადრობს ძირითადად მუხნარებში.

შველი – ძირითადადში წიფლნარი ტყეების ბინადარია, ზაფხულობით იწევს ტყის ზედა ზოლში, ხოლო ზამთრობით ეშვება ჭალის მუხნარ-ვერხვნარებამდე.

კურდღელი – ბინადრობს ჭალისპირა სავარგულებში.

მელა – ითვისებს სავარგულების მთელ ფართობს, ძირითადად ტყე-ველიანის მობინადრეა.

ტურა – ისევე, როგორც მელა, ითვისებს სავარგულების მთელ ფართობს, ძირითადად ტყე-ველიანის მობინადრეა.

ტყის კატა – ბინადრობს ჭალისპირა ვერხვნარებში და პანტიანებში.

ენოტი – ინტროდუქცირებული (ინვაზიური) სახეობაა, ითვისებს ჭალისპირა ტყეებსა და პანტიანებს.

ხოხობი – ბინადრობს ტყეში, ქვეტყესა და ეკლიან ხვიარა მცენარეულობით დაფარულ ფართობებში.

ქედანი – გვხვდება წყვილებად, შემოდგომით გუნდებად გვხვდება მინდვრებში.

ტყის ქათამი – საშემოდგომო-საგაზაფხულო გადაფრენის პერიოდში მოკლე დროით რჩება ჭალისპირა ვერხვნარებში.

გარეული იხვი – საგაზაფხულო გადაფრენის პერიოდში ეპიზოდურად აღინიშნება ჭალებში.

რადგან ქედანი, ტყის ქათამი და გარეული იხვი გადამფრენი ფრინველებია, მათზე ნადირობა წარმოებს გარემოს დაცვისა და სოფლის მუხრნობის სამინისტროს მიერ დადგენილი კვოტებით, რომელიც ყოველწლიურად ქვეყნდება.

სანადირო ცხოველების დასახლების სიმჭიდროვე და მათი პოტენციური ოპტიმალური რიცხოვნობა

№	ცხოველის სახეობა	პოტენციური ოპტიმალური რიცხოვნობა	არსებული რიცხოვნობა	არსებული დასახლების სიმჭიდროვე 100 ჰა-ზე
1.	ენოტი	0	45	10,2
2.	ტურა	0	3	0,68
3.	მელა	0	2	0,45
4.	კურდღელი	25	20	16,6
5.	ხოხობი	100	30	30
6.	გარ. ღორი	80	50	31,1
7.	ტყის კატა	1	5	4
8.	შველი	12	7	10

სანადირო ცხოველების დაცვა, აღწარმოება და სამეურნეო გამოყენება. ბიოტექნიკური ღონისძიებები მათი შენარჩუნების, გამრავლების, განსახლების და საბინადრო პირობების ხარისხის გაუმჯობესებისათვის

სამონდირეო მეურნეობაში სანადირო ცხოველების დაცვის, შენარჩუნების, აღწარმოებისა და სამეურნეო გამოყენებისათვის, მეურნეობის მიერ მოხდება მტაცებელ ცხოველთა რიცხოვნობის რეგულირება, რათა მოხდეს ჩლიქოსნების და ფრინველთა რიცხოვნობის ზრდა, აგრეთვე დაგეგმილია დამატებითი ხელშემწყობი ღონისძიებების ჩატარება, კერძოდ საბინადრო პირობების გაუმჯობესება გარეული ღორის, შვლის, კურდღლის რიცხოვნობის გაზრდისთვის. ბიოტექნიკური ღონისძიებების კომპლექსი განისაზღვრება ცხოველთა სახეობრივი სიმდიდრისა და რიცხოვნობიდან გამომდინარე, რისთვისაც საჭიროა თანმიმდევრულად შესრულდეს ქვემოთ ჩამოთვლილი ქმედებანი:

პირველი რიგის ამოცანები:

1. სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე მობინადრე აბორიგენი სახეობის ნადირ-ფრინველის სახეობრივი სიმდიდრისა და რიცხოვნობის დადგენა;
2. საბინადრო პირობების გაუმჯობესება და ხელშეწყობა;
3. ნადირ-ფრინველის ხელოვნური მოშენება;
4. სახეობრივი სიმდიდრის გაზრდა.
5. გარეული ცხოველების დაცვის, გადარჩენის და აღწარმოების ღონისძიებები;

მეორე რიგის ამოცანები:

6. სანადირო ცხოველების რიცხოვნობის ოპტიმალური დონის მიღწევა და შენარჩუნება.
7. მოპოვების ნორმების დადგენა, ბიოლოგიური და სამეურნეო პროდუქტიულობის განსაზღვრა;
8. ნადირობის პროცესის ორგანიზაცია.

სანადირო ცხოველების შეყვანისა და განსახლებისათვის სავარგულებში ტარდება ბიოტექნიკური ღონისძიებების ცალკე კომპლექსი- სავარგულების მომზადება ცხოველთა ადაპტაციისათვის.

სამონადირეო მეურნეობის პრაქტიკაში ყველაზე მეტად ამართლებს ხელოვნური საბინადრო სტაციების - რემიზების მოწყობა, ისინი იქმნება ველური კულტურების გამოყენებით, ღია სავარგულებში ან ტყის ველობებში და ასრულებს ერთდროულად თავშესაფრის და საკვებური მინდვრების ფუნქციას.

რემიზებისა ან ბუნებრივ საადაპტაციო სტაციების ირგვლივ ეწყობა საკვებური მინდვრები, საკვებური მოედნები და წერტილები, სამარილვები, სარწყულებლები და საშენები.

სამონადირეო მეურნეობის ეკონომიკური პოტენციალი, შესაძლებელი მოპოვების კვოტები.

სამონადირეო მეურნეობის ფუნქციონირების წინაპირობა ეკონომიკური თვალსაზრისით არის სავარგულების სტაბილური, ყოველწლიური ბიოლოგიური და სამეურნეო პროდუქტიულობა, მისი ეკოლოგიური და ბიო-ეკონომიკური ექსპერტიზის მონაცემთა საფუძველზე დგინდება მეურნეობის ეკონომიკური პოტენციალი და დინამიკის პროგნოზირება. ეკონომიკური ეფექტის მისაღწევად საჭიროა განისაზღვროს ოპტიმალური ფართობი, გარეულ ცხოველთა

რაოდენობა, დრო და აქედან გამომდინარე დადგინდეს ინვესტიციების მოცულობა.

ყოველწლიურად, ნადირობის სეზონის დაწყების წინ დადგინდება სანადირო ცხოველების მოპოვების რიცხვი. ქვემოთ მოყვანილი ცხრილი შედგენილია 2017 წლის მონაცემებით.

№	ცხოველის სახეობა	წლიური მოპოვების კოტა%	წლიური მოპოვების ოდენობა	არსებული რიცხოვნობა
1.	ენოტი	100	45	45
2.	ტურა	80	2	3
3.	მელა	50	1	2
4.	კურდღელი	60	12	20
5.	ხოხობი	50	15	30
6.	გარ. ღორი	40	4	50
7.	გარ. კატა	50	2	5
8.	შველი	5-10	0	7

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიის ზონირება

ზოგადად, სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე ეკოლოგიური უსაფრთხოებისა და წონასწორობის შენარჩუნების მიზნით სავარგულების საერთო ფართობის 25%-მდე უნდა განეკუთვნოს მიზნობრივ ტერიტორიულ ერთეულებს. სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიის ძირითადი ნაწილი – 75%, გარდა შიდასამეურნეო ტერიტორიული მიზნობრივი ერთეულებისა, განკუთვნილია ნადირობის პროცესის ჩასატარებლად.

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორია, შიდასამეურნეო დანიშნულების მიხედვით დაყოფილია შემდეგ ერთეულებად:

აღკვეთილი – სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიის ის ნაწილი, რომელიც გამოიყოფა გარეული ნადირ-ფრინველის ოპტიმალური რიცხოვნობის აღდგენის და მათი გამრავლებისათვის ხელსაყრელი პირობების შესაქმნელად. აქ მთელი წლის განმავლობაში აკრძალულია ნადირობა და სანადირო ძაღლების შეყვანა.

აღწარმოების უბანი – სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიის ის ნაწილი, რომელიც გამოიყოფა გარეული ნადირ-ფრინველის ბუდობის, გამრავლების და ნამატის მიღებისა და გამოზრდისათვის ხელსაყრელ უბნებში. აქაც მთელი წლის განმავლობაში აკრძალულია ძაღლების შეყვანა.

ნადირ-ფრინველის საშენი – სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიის ის ნაწილი, სადაც ვოლიერულ ან ნახევრად ვოლიერულ პირობებში ინახება გარეული ნადირ-ფრინველის სადედე სულადობა მთელი წლის განმავლობაში. აქვე ხდება ნამატის მიღება და გამოზრდა.

სანადირო უბანი – სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიის ის ნაწილი, სადაც უშუალოდ ხდება იმ ნადირ-ფრინველის მოპოვება, რომელზედაც ნადირობა ნებადართულია ლიცენზიით.

ადკვეთილი მოიცავს მე-8 კვარტლის 57 ჰა-ს.

აღწარმოების უბანი მოიცავს მე-8 კვარტლის 31 ჰა-ს.

სანადირო უბანი მოიცავს დანარჩენ ტერიტორიას – 350 ჰა-ს.

გარეული ღორის საშენი მდებარეობს მე-8 კვარტალის მე-9 ლიტერში. კოორდინატები: X-581042; Y-4622384. მისი ფართობი 2 ჰექტარს შეადგენს. (აღნიშნული დაფიქსირებულია შესაბამის რუკაზე).

შპს „ფაუნა“ პერიოდულად გადმოგვცემს გარეული ღორისა და ხოხბის განსაზღვრულ ოდენობას, რომელიც მის საშენებში ნამატის სახით წარმოიქმნება. (შპს „ფაუნა“ შპს „ზიმო“-სთან ერთად შპს „ს.მ. ედემი“-ს დამფუძნებელი და 50%-იანი წილის მფლობელია).

ნადირობა სამონადირეო მეურნეობის სავარგულებში განხორციელდება კანონით დადგენილი წესით, საქმიანობის გაძღოლაზე და ცხოველთა მოპოვებაზე მიღებული სამონადირეო მეურნეობის სპეციალური ლიცენზიის პირობების განუხრელი დაცვით.

სამონადირეო მეურნეობაში ხორციელდება საზღვრების დემარკაცია გარეთა პერიმეტრზე. ამისათვის გამოიყენება გამაფრთხილებელი, ამკრძალავი შინაარსის მქონე წარწერიანი ფირნიშები, რომლებიც დაიდგმება თვალსაჩინო ადგილებში.

ასეთი ხასიათის ფირნიშებით შესაძლებელი ხდება საკონფლიქტო სიტუაციების შემცირება და განმეხტვა.

სანადირო ცხოველთა აღრიცხვის მეთოდები და მონიტორინგი

მონიტორინგის მიზანია ვფლობდეთ ინფორმაციას, თუ როგორია დინამიკაში სახეობათა რიცხოვნობა, რათა კლების ტენდენციის გამოვლენისთანავე, სასწრაფოდ იქნას მიღებული შესაბამისი ზომები.

მონიტორინგის ობიექტებია: შველი, კურდღელი, გარეული კატა, ენოტი, ტურა, მელა, გარეული ღორი, ხოხობი.

სანადირო ცხოველების აღრიცხვის, დასახლების სიმჭიდროვისა და საერთო რიცხოვნობის დასადგენად გამოყენებულ იქნა აღრიცხვის შერჩევითი მეთოდები, კერძოდ სტრატეფიკაციის მეთოდი. ამისათვის სამონადირო მეურნეობის ტერიტორია ფართობის სიმცირის გამო არ საჭიროებს სტრატეგად დაყოფას - ის წარმოდგენილია ერთ მთლიან სტრატად.

მონიტორინგი

სამონიტორინგო დაკვირვების ჩატარება და ზოგადად მონიტორინგის წარმოება ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ღონისძიებაა სამონადირო მეურნეობის გაძღოლის საქმეში. ამდენად აუცილებელია შეიქმნას მონიტორინგის პროგრამა, რომლის მიხედვითაც დაიგეგმება შემდგომში მონიტორინგის საქმიანობათა გეგმა, წლების მიხედვით.

მონიტორინგის ძირითადი მიზანი სანადირო და საქართველოს "წითელ ნუსხაში" შეტანილ ცხოველებზე დაკვირვების წარმოებაა (აღნიშნულ ტერიტორიაზე „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი ცხოველები არ ფიქსირდება), მათი მდგომარეობის დაფიქსირების, საფრთხეების და გამრავლების ხელშემშლელი ფაქტორების გამოვლენის და სათანადო რეკომენდაციების შემუშავების მიზნით. შემდგომში კი უნდა მოხდეს ამ რეკომენდაციების საფუძველზე შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება.

მონიტორინგის ობიექტები, როგორც აღინიშნა სანადირო ცხოველებია, რომლებიც ბინადრობენ სამონადირო მეურნეობის ტერიტორიაზე. მონიტორინგული დაკვირვებები უნდა წარმოებდეს აგრეთვე ამ სახეობების საბინადრო გარემოს მდგომარეობაზე, ბიოტექნიკური ღონისძიებების ჩატარების ეფექტურობაზე, დაავადებების გავრცელებაზე და სხვა ფაქტორებზე, რომლებიც მნიშვნელოვანია ცხოველთა გამრავლებისა და აღწარმოებისათვის, ასევე მათთვის ხელსაყრელი გარემოს შექმნისათვის.

სამონადირო მეურნეობის გაძღოლის პრაქტიკაში აუცილებელ ღონისძიებას წარმოადგენს სავარგულის მდგომარეობის მუდმივი და პერიოდული კონტროლი. უწყვეტი მონიტორინგი ხორციელდება სეზონური ფენოლოგიური დაკვირვების და აღწერის ხერხით. მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს მკვეთრად დაზუსტებულ პერიოდში ერთი და იგივე მარშრუტის შემოვლით, რათა ნადირობამცოდნის ან მცველის მიერ არა მარტო დათვალიერებული, არამედ გამოვლენილიც იყოს რაიმე მნიშვნელოვანი მოვლენა ან

ფაქტები. იქნება ეს მტაცებლის მიერ რომელიმე ცხოველის დაზიანების, ბუდის ან სოროს ნგრევის, ექსტრემალური სიტუაციების ან უკანონო ქმედების ფაქტები. მონიტორინგის მნიშვნელოვანი მომენტია ფიტოპათოლოგიური გამოკვლევების ჩატარების ეფექტურობის დადგენა და ხანძარსაშიში კერების დროული გამოვლენა.

მონიტორინგის წარმატებით განხორციელების ერთ-ერთი პირობაა ეგერის დღიურების და მონიტორინგის ჟურნალის წარმოება, რაც ასევე ხორციელდება საქმიანობისას. ამ დოკუმენტებში აისახება ყოველ სამონიტორინგო დაკვირვების დრო, ადგილი, სამონიტორინგო პარამეტრი, მდგომარეობა, შედეგი, საჭიროების შემთხვევაში რეკომენდაცია და სხვა მონაცემები.

ქვემოთ მოცემული მონიტორინგის გეგმის მიხედვით ხორციელდება ყოველწლიური მონიტორინგი. თუმცა მას დაემატება ის სამონიტორინგო საკითხები, რომლებიც სამონადირეო მეურნეობის წარმოების შემდგომ ეტაპზე იქნება განსახორციელებელი, ან საკითხის დამატების საჭიროება გამოვლინდება საქმიანობისას, როგორცაა მაგალითად გარეული ცხოველების სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე რეინტროდუქცია ან რესტოკინგი. ამ შემთხვევაში მონიტორინგის გეგმაში შეტანილ იქნება სათანადო დამატებები, საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.

მონიტორინგის გეგმა

№	სამონიტორინგე საკითხი	მონიტორინგის პერიოდულობა	შემსრულებელი	რეკომენდაცია/ქმედება
1	სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე გავრცელებულ სანადირო ცხოველთა რიცხოვნობაზე დაკვირვება	წელიწადში 2-ჯერ გაზაფხულზე და შემოდგომით	ნადირობამცოდნე, მცველი	აღრიცხვების ჩატარება და შედეგების ანალიზი
2	სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე გავრცელებულ სანადირო ცხოველთა მდგომარეობაზე დაკვირვება, მათი გამრავლება-განვითარებისათვის ხელშემშლელი ფაქტორების არსებობის დადგენის კუთხით	წელიწადში 2-ჯერ გაზაფხულზე და შემოდგომით	ნადირობამცოდნე, მცველი	საფრთხეების იდენტიფიკაცია და ასეთის არსებობის შემთხვევაში რეკომენდაციის მომზადება ქმედებების განხორციელებისათვის

3	სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე გავრცელებულ სანადირო ცხოველთა აღწარმოების მიმდინარეობაზე დაკვირვება	წელიწადში 2-ჯერ გაზაფხულზე და შემოდგომით	ნადირობამცოდნე, მცველი	ეფექტურობის დადგენა და ხელშემშლელი ფაქტორების გამოვლენა
4	მცენარეთა მანე დაავადებების არსებობაზე დაკვირვება	პერიოდულად (2-ჯერ წელ-ში) გაზაფხულზე და შემოდგომით	მეტყვე სპეც. მცველი	
5	სავარგულის ბიოტექნიკური კეთილმოწყობის მიმდინარეობაზე დაკვირვება	ყოველწლიურად	აგროსპეციალისტი მცველი	
6	ხანძარსაწინააღმდეგო ქმედებების ეფექტურობაზე დაკვირვება	სეზონურად შემოდგომით	მცველი მეტყვე სპეც.	ხანძარსაშიში კერების დროულად გამოვლენა და გაწმენდა
7	სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე გავრცელებულ სანადირო ცხოველთა დაავადებების არსებობაზე და მის აღმოფხვრისათვის განხორციელებულ ქმედებების ეფექტურობაზე დაკვირვება	წელიწადში 2-ჯერ გაზაფხულზე და შემოდგომით	ნადირობამცოდნე, ვეტერინარი, მცველი	
9	ცხოველთა ინვაზიური სახეობების რიცხოვნობაზე და ახალი სახეობების გამოჩენაზე დაკვირვება	წელიწადში 2-ჯერ გაზაფხულზე და შემოდგომით	ნადირობამცოდნე, მცველი	ინვაზიური სახეობების ელიმინაციის ქმედებების განხორციელებისათვის რეკომენდაციები და ქმედებები
10	ნარჩენების მართვის ეფექტურობაზე დაკვირვება	პერიოდულად	ცველი, ნადირობამცოდნე	

ზემოაღნიშნული გეგმა იმოქმედებს 10 წლის განმავლობაში. კორექტირების შემთხვევაში, მოქმედი კანონმდებლობის თანახმად, მინიტორინგის გეგმაში განხორციელდება შესაბამისი ცვლილება.

ცხოველთა დაცვისა და აღწარმოების ღონისძიებები

სამონადირეო მეურნეობის სავარგულებში სანადირო ცხოველების შემოყვანა და განსახლება უნდა განხორციელდეს მიზნობრივი შერჩევის გზით.

პირველ რიგში განხორციელდება იმ ცხოველების რეინტროდუქცია, რომლებიც ისტორიულად ბინადრობდნენ სამონადირეო მეურნეობის სავარგულებში და არახელსაყრელი პირობების ზემოქმედების გამო გადაშენდნენ ამ ტერიტორიიდან.

სანადირო ცხოველების ოპტიმალური რიცხოვნობის სტაბილურ დონეზე შესანარჩუნებლად და მათ დასამაგრებლად, სამონადირეო მეურნეობაში წინასწარ ხდება სავარგულების მომზადება, ბიოტექნიკური კეთილმოწყობა.

მოუმზადებელ სავარგულებში გარეული ცხოველები არ დამკვიდრდებიან და განსახლდებიან სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიის გარეთ.

თითოეული სახეობის ცხოველისათვის, მისი დღეღამური, სეზონური და წლიური ბიოლოგიური რითმის შესაბამისად უნდა შეიქმნას მაღალი ხარისხის საბინადრო პირობები, რათა ისინი დამკვიდრდნენ და დამაგრდნენ მეურნეობის სავარგულებში და სტაბილურად მიღებულ იქნას ყოველწლიური ბიოლოგიური და სამეურნეო პროდუქცია.

მიგვაჩნია, რომ ბიოტექნიკური ღონისძიებები უნდა ჩატარდეს მთელ ტერიტორიაზე ფრაგმენტულად, ხოლო მოსავლის უდიდესი ნაწილი ადგილზე იქნას დატოვებული, ხოლო დანარჩენი მოთავსდეს საკვებურებში, რითაც ცხოველები ისარგებლებენ. ყოველწლიურად დაითესება სიმინდი, სორგო, კარტოფილი, მიწავაშლა, ცოცხი, ბარდა.

გარდა საკვებურებისა, ტერიტორიაზე მოწყობილია შველისთვის 2 სამარილე, სადაც გამოიყენება ქვა-მარილის ნატესები ან მისი ფხვიერი ნაზავი, კერძოდ:

94% - ქვა მარილი	0,4% - სპილენძის სულფატი
4% - მაგნეზია სულფატი	0,4% - თუთიის სულფატი
0,5% - მაგნეზია ოქსიდი	0,2% - რკინის სულფატი
0,4% - მანგანო სულფატი	0,01% - კობალტის სულფატი

(საკვებურების და სამარილეების ადგილმდებარეობა შეიძლება პერიოდულად შეიცვალოს, ამიტომ არ ვახდენთ მათი კოორდინატების დაფიქსირებას).

სამონადირეო მეურნეობაში არსებული ყველა სახეობა დაცულია ბრაკონიერებისგან, მათი ოპტიმალური რიცხოვნობის შესანარჩუნებლად ტარდება ზემოთ აღნიშნული ბიოტექნიკური ღონისძიებები. ფორსმაჟორული სიტუაციის შემთხვევაში ეცნობება შესაბამის სამსახურს.

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე პერიოდულად ხდება ინვაზიური სახეობის – ენოტის ელიმინაციის ღონისძიების გატარება. მიუხედავად იმისა, რომ ინვაზიური სახეობა არ ექვემდებარება კვოტირებას და ნადირობის ვადებს, ჩვენ ყოველწლიურად წარმოდგენილი მონიტორინგის მასალის შესაბამისად მოვითხოვთ ენოტზე ნადირობის კვოტების დამტკიცებას და გარემოს ეროვნული სააგენტოს ბრძანების მიხედვით ვმოქმედებთ.

მოქმედი ბუნებრივი და ანთროპოგენური ნეგატიური ფაქტორების და პოტენციური საფრთხეების იდენტიფიკაციის, მათი აღმოფხვრა/შერბილების ღონისძიებები

დაგეგმილია ლიცენზირებულ ტერიტორიაზე ტყის მასივების შემოვლა და სისტემატიური კონტროლი. პერიოდულად (წელიწადში ორჯერ – გაზაფხულზე და შემოდგომით) მოხდება ტყის მასივების სანიტარულ-ეკოლოგიური მდგომარეობის მონიტორინგი და დაავადებათა კერების აღმოჩენის შემთხვევაში დაუყოვნებლივ ეცნობება გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს შესაბამის სამსახურებს.

ბიომრავალფეროვნების, მათ შორის, ენდემური და რელიქტური სახეობის მაღალი კონსერვაციული ღირებულების ტყის დაცვის ღონისძიებები

ლიცენზიით განსაზღვრულ ტერიტორიაზე რელიქტური სახეობის მაღალი კონსერვაციული ღირებულების ტყის მცენარეებიდან გავრცელებულია ჭაღის მუხა-*Quercus pedunculiflora* (შეტანილია საქართველოს „წითელ ნუსხაში“) იგი გავრცელებულია დაახლოებით 160 ჰექტარზე. ჭაღის მუხა წარმოადგენს ენდემს და შეადგენს მთლიანი ტერიტორიის 36,5%-ს. სამონადირეო მეურნეობის თანამშრომლების მიერ მუდმივად ტარდება ფართობების შემოვლა,

დათვალიერება. რაიმე უკანონო ქმედების აღმოჩენის შემთხვევაში დაუყოვნებლივ იწერება საველე ოქმები და ეცნობება შესაბამის სამსახურებს.

ტყის დაცვა ხანძრის საშიშროებისაგან

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორია მთლიანად განეკუთვნება ჭაღის ტყეს და ხშირია მისი დატბორვა, ამდენად ხანძრის საშიშროება მაქსიმალურად შემცირებულია. ხანძარსაშიშროების კლასების მიხედვით ის მიეკუთვნება მე-4 კლასს.

მიუხედავად ზემოთ აღნიშნულისა, მეურნეობის თანამშრომლების მიერ ხორციელდება შემდეგი ღონისძიებები:

1. ადგილობრივ მოსახლეობასთან ტყის ხანძრისაგან დაცვაზე საუბრების ჩატარება;
2. საცხენისნო და საფეხმავლო ბილიკების გაწმენდა;
3. სათვალთვალ კოშკის აგება;
4. ხანძარსაწინააღმდეგო ინვენტარის შექმნა-განახლება.

ტყის სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესების ღონისძიებები

1. გაზაფხული-შემოდგომის პერიოდში მავნებელთა საზამთრო ბუდეებისა და კვერცხების განადგურება;
2. დაავადებული მცენარის ღეროზე საჭირო სარტყლებისა და წებოს რგოლების გაკეთება;
3. საჭიროების შემთხვევაში, მავნე მწერებისა და მავნე მღრღნელების წინააღმდეგ, ბრძოლის ბაქტერიალური მეთოდების გამოყენება (შტამის სახეობას განსაზღვრავს შესაბამისი სამსახური).

(ზემოაღნიშნულ ღონისძიებებს მთელ ტერიტორიაზე ატარებს სამონადირეო მეურნეობის პერსონალი – მცველები და მეტყვეები ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან შეთანხმებით).

ლიცენზიით განსაზღვრული ტერიტორიის დაცვის მექანიზმები

(მცველთა რაოდენობა, ტრენინგი, შესაბამისი ნაგებობები)

სამონადირეო მეურნეობას იცავს 3 მცველი, რომლებიც შესაბამისი გრაფიკის მეშვეობით 24 საათის განმავლობაში ახორციელებენ მეურნეობის ტერიტორიის დაცვას. მცველებს ყოველწლიურად უტარდებათ ტრენინგი.

სამონადირეო მეურნეობას ყავს 2 ერთეული ცხენი, რომლითაც ხდება ტერიტორიაზე მცველების გადაადგილება. აქვთ ტრაქტორიც.

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე დადგმულია კოტეჯი, რომელიც მდებარეობს მე-8 კვარტლის პირველ ლიტერში (კოორდინატები: X-580887; Y-4623206).

სათვალთვალო კოშკი აგებულია მე-9 კვარტალის მე-5 ლიტერში (კოორდინატები: X-581647; Y-4623017). მოწყობილია საცხენოსნო, საფეხმავლო ბილიკები, რომელიც ხელს უწყობს მცველების ოპერატიულად გადაადგილებას და სწრაფ რეაგირებას ნებისმიერი ტიპის დანაშაულზე.

ტურიზმის განვითარება

ჩვენს მიერ წარმოებული სარეკლამო კამპანია, ხელს შეუწყობს სამონადირეო ტურიზმის განვითარებას, რაც გაზრდის მეურნეობის შემოსავალს.

მომავლისათვის დაგეგმილია უფრო ფართომასშტაბიანი სარეკლამო ღონისძიებები, ფორმდება სათანადო ხელშეკრულებები სხვადასხვა ტურისტულ კომპანიებთან.

ტურისტები ისარგებლებენ ყვარელში მდებარე სასტუმრო „ედემი“-თ.

ინფრასტრუქტურის განვითარება

სამონადირეო მეურნეობას შესასვლელი აქვს სოფელ ჭაბუკიანის მხრიდან. ტერიტორიაზე განთავსებულია კოტეჯი მცველებისთვის, რომელიც მდებარეობს მე-8 კვარტლის პირველ ლიტერში (მისი მდებარეობა დაფიქსირებულია შესაბამის რუკაზე). იგი გამოყენება მონადირეთა დასვენებისთვისაც.

ტერიტორიაზე არის გასული საუკუნის 80-იან წლებში გაკეთებული ჭაბურღილი, რომელიც სასმელად უვარგისია (მოსდევს

მძაფრი გოგირდის სუნი და გემო), ამიტომ **სასმელი წყლის** შემოტანა ხორციელდება თანამშრომლების მიერ ავტონომიურად, აქედან გამომდინარე წყლის არინების სისტემის გამოყენების საჭიროება არ არსებობს.

ვინაიდან მეურნეობის ტერიტორიაზე დენი არ არის, საჭიროების შემთხვევაში აღნიშნული კოტეჯის უზრუნველყოფა ელექტროენერგიით განხორციელდება არასტაციონარი დენის გენერატორით (Honda-2.2 კვტ.).

ტყეში გაყვანილი ბილიკები ყოველთვის მოწესრიგებულია. არის სამანქანო გზაც. ტერიტორია შემოღობილია რკინის ბადით, რაც განაპირობებს მის დაცულობას.

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების მართვის საკითხები

ნარჩენების მართვის მიზნით უზრუნველყოფილია სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე დაგროვილი საყოფაცხოვრებო და სხვა სახის ნარჩენების გაუვნებელყოფა და ტერიტორიიდან გატანა, სანიტარულ-ჰიგიენური და ეპიდემიოლოგიური ნორმებისა და წესების დაცვით. არ ხდება ნარჩენების სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე დაყრა-განთვასება და ჩაყრა წყლის ობიექტებში.

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე დადგმულია სანაგვე ურნები. დაგროვილი ნარჩენები გაიტანება კონტეინერებით ტერიტორიის გარეთ არსებულ ნაგავსაყრელებზე, ამაზე შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციის მიერ, რომელთანაც გაფორმდება ხელშეკრულება.

ჰიდროლოგიური ქსელი

ტერიტორიის ფარგლებში მიედინება მდინარეები: ინაბოტი და ზანგაურის ხევი, რომლებიც მდ. ალაზანს უერთდებიან.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, ზანგაურის ხევის მიმდებარედ, მე-7 კვარტლის მე-2 ლიტერში არსებობს წყლის შეგუბება, რომელიც ხასიათდება არასტაბილური მოცულობით, მისი მოცულობა წყალდიდობის დროს აჭარბებს 10.000 კუბ.მ-ს, ხოლო გვაღვიანი ზაფხულის შემთხვევაში, საერთოდ შრება. 2017 წლის 10 ივლისს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის

დეპარტამენტის კახეთის რეგიონალური სამმართველოს მიერ
შედგენილი აქტის მიხედვით „გამსვლელი წყლის სიღრმე
მერყეობს 1მ-დან 1,5მ-მდე. წყლის ობიექტში წყალი შეედინება
სოფლების სარწყვი წყლიდან და გაედინება მდ. ჩახრიალაში.
აღნიშნული წყლის ობიექტი წარმოქმნილია ბუნებრივად. არ
არის ხელოვნურად დათევზიანებული და მასში არსებული
სხვადასხვა ჯიშის თევზი შემოყოლილია მკვიბაჯი მდინარიდან.“